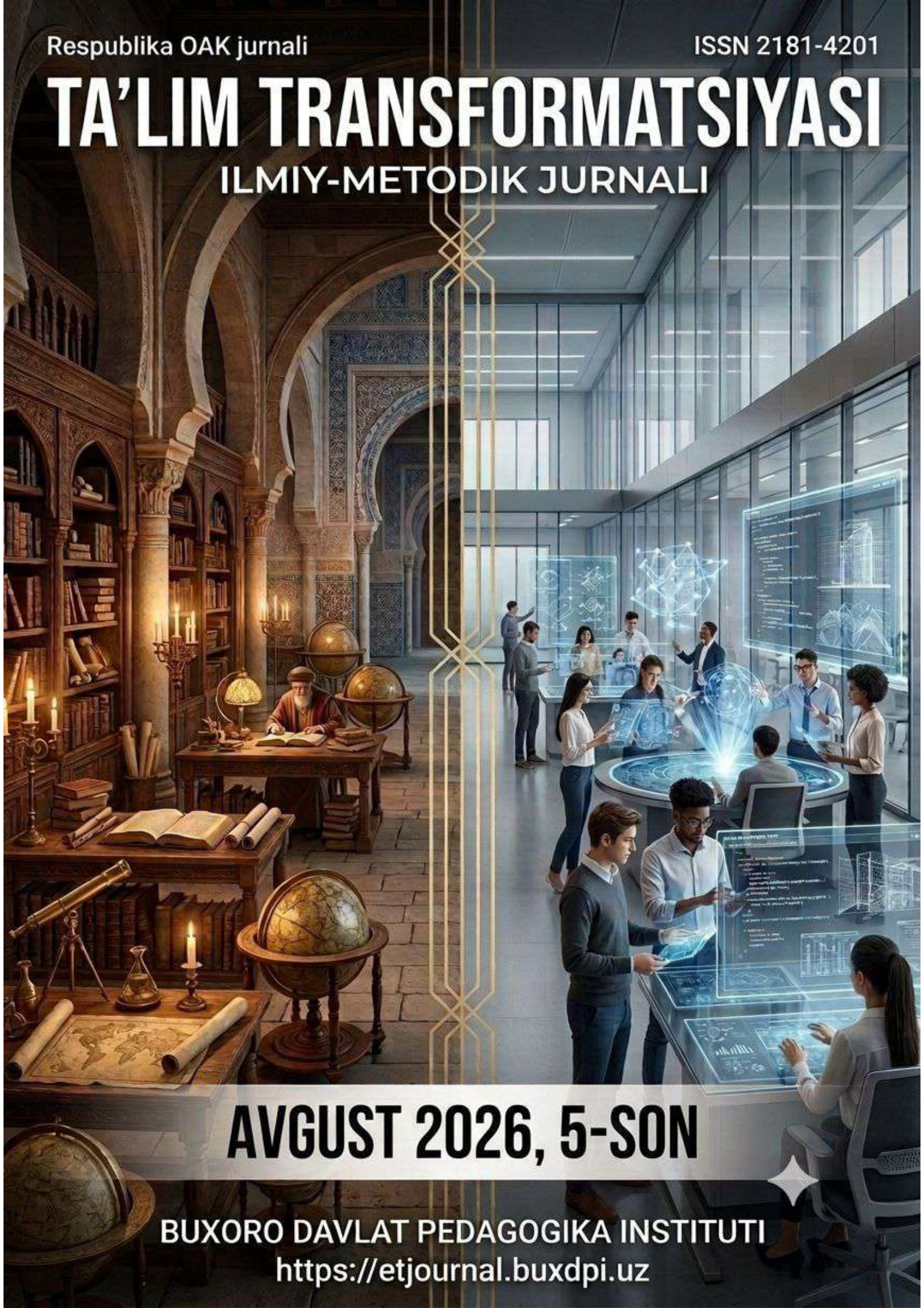

Respublika OAK jurnali

ISSN 2181-4201

TA'LIM TRANSFORMATSIYASI

ILMIY-METODIK JURNALI

AVGUST 2026, 5-SON

BUXORO DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI
<https://etjournal.buxdpi.uz>

BUXORO DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

TA'LIM TRANSFORMATSIYASI

ILMIY – METODIK JURNAL

№. 5

BUXORO – 2026

TALABALARNING REFLEKSIV KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISHNING MAVJUD HOLATI

Jumayeva Azizabonu Mo'min qizi,

Buxoro davlat pedagogika instituti 1-bosqich tayanch doktoranti

Azizabonujumayeva843@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada oliy ta'lim muassasalarida joriy etilgan kredit-modul tizimi sharoitida talabalarning refleksiv kompetensiyasini pragmatik yondashuv asosida rivojlantirish muammosining nazariy-metodologik asoslari tahlil qilingan. Me'yoriy-huquqiy hujjatlar, xorijiy va mahalliy hamda MDH tadqiqotchilarining ishlari qiyosiy tahlil qilindi. Tadqiqot natijasida amaldagi malaka talablari tizimida refleksiv kompetensiyaga oid mustaqil ko'rsatkichlarning yo'qligi, shuningdek refleksiv topshiriq, portfolio, muammoli ta'lim va o'z-o'zini baholash kabi pedagogik vositalarning amaliyotda tizimsiz va nomutanosib qo'llanilishi aniqlandi. Olingan natijalar ushbu vositalarni yaxlit, ilmiy asoslangan pedagogik tizimga birlashtirish zaruratini asoslaydi.

Kalit so'zlar: kredit-modul tizimi, refleksiv kompetensiya, pragmatik yondashuv, mustaqil ta'lim, malaka talablari, portfolio, muammoli ta'lim, o'z-o'zini baholash.

ТЕКУЩЕЕ СОСТОЯНИЕ ФОРМИРОВАНИЯ РЕФЛЕКСИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТОВ

Джумаева Азизабону Момин кизи,

Бухарский государственный педагогический институт, докторант (базовый докторант) 1-го курса

Azizabonujumayeva843@gmail.com

Аннотация: В статье анализируются теоретико-методологические основы развития рефлексивной компетенции студентов на основе прагматического подхода в условиях кредитно-модульной системы, внедрённой в высших образовательных учреждениях. Проведён сопоставительный анализ нормативно-правовых документов, зарубежных и работ отечественных и постсоветских исследователей. Установлено отсутствие самостоятельных показателей рефлексивной компетенции в действующих квалификационных требованиях, а также несистемное и неравномерное применение таких педагогических средств, как рефлексивное задание, портфолио, проблемное обучение и самооценка. Полученные результаты обосновывают необходимость объединения данных средств в целостную, научно обоснованную педагогическую систему.

Ключевые слова: кредитно-модульная система, рефлексивная компетенция, прагматический подход, самостоятельное обучение, квалификационные требования, портфолио, проблемное обучение, самооценка.

THE CURRENT STATE OF THE FORMATION OF STUDENTS' REFLECTIVE COMPETENCE

Jumayeva Azizabonu Mo'min qizi,

Bukhara State Pedagogical Institute, 1st-year basic doctoral student (PhD candidate)

Azizabonujumayeva843@gmail.com

Abstract: This article analyzes the theoretical and methodological foundations for developing students' reflective competence through a pragmatic approach under the credit-module system implemented in higher education institutions. A comparative analysis of normative-legal documents, foreign theorists and works of domestic and post-Soviet researchers was conducted. The study reveals the absence of independent indicators of reflective competence in current qualification requirements, as well as the unsystematic and uneven application of pedagogical tools such as

reflective assignments, portfolios, problem-based learning, and self-assessment. The findings substantiate the need to integrate these tools into a unified, scientifically grounded pedagogical system.

Keywords: credit-module system, reflective competence, pragmatic approach, independent learning, qualification requirements, portfolio, problem-based learning, self-assessment.

KIRISH: O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrda 824-son qarori bilan amaliy-huquqiy jihatdan mustahkamlangan qaror ilovasida Yevropa kredit tizimi asosida “Oliy ta’lim muassasalarida o’quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi to’g’risida” Nizom tasdiqlangan [1]. Prezidentning 2021-yil 30-iyuldagi PQ-5203-son qarori esa oliy va professional ta’lim tashkilotlarida ta’lim olish imkoniyatlarini yanada kengaytirish chora-tadbirlarini nazarda tutadi [2]. PF-5847-son Farmon asosida mamlakatdagi OTMlarning 85 foizi 2030-yilgacha bosqichma-bosqich kredit-modul tizimiga o'tishi rejalashtirilgan bo'lib, 2020-2021 o'quv yilida 33 dan ortiq yirik OTM bu tizimga o'tkazilishi kutilgan [3]. Amaliy hisob-kitoblarga ko'ra, bir kredit o'rtacha 25-30 akademik soatga teng bo'lib, talaba bir o'quv yilida 60 kredit (har semestrda 30 kredit) to'plashi lozim [4]. Kredit-modul tizimida ta'limning taxminan 70 foizi mustaqil ta'limga yo'naltirilgan bo'lib, bu ko'rsatkich refleksiv kompetensiyaning dolzarbligini kuchaytiruvchi tizimli omil sifatida baholanishi mumkin, chunki mustaqil ta'lim o'z-o'zini nazorat qilish va baholashni talab etadi [5]. Shu tariqa, kredit-modul tizimining tub mohiyati talabadan yuqori darajadagi mustaqillik va o'z-o'zini boshqarish qobiliyatini talab qilar ekan, ushbu qobiliyatning pedagogik-psixologik negizini tashkil etuvchi refleksiv kompetensiyani maqsadli rivojlantirish masalasi alohida ilmiy dolzarblik kasb etadi. Mazkur maqolaning maqsadi - kredit-modul tizimi sharoitida talabalarning refleksiv kompetensiyasini pragmatik yondashuv asosida rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslarini, mavjud me'yoriy-huquqiy bazadagi bo'shliqlarni hamda amaliyotda qo'llanilayotgan pedagogik vositalarning holatini tizimli tahlil qilishdan iborat.

ASOSIY QISM

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-son farmoni va Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrda 824-son qarori asosida respublika oliy ta'lim muassasalarida joriy etilgan kredit-modul tizimi ta'lim jarayonini tashkil etishning mutlaqo yangi falsafasini taqozo etadi. Ushbu tizim o'qitishning modul texnologiyalari jamlamasi va kredit o'lchovi asosidagi baholash modeliga tayanib, ikkita ustuvor vazifaga - talabalarning mustaqil ishlashini ta'minlash hamda ularning bilim, ko'nikma va kompetensiyalarini reyting asosida muntazam kuzatib borishga qaratilgan [6]. Kredit modul tizimini joriy etish ta'lim jarayonini xalqaro mezonlarga moslashtirish, talabalarning akademik mobilligini ta'minlash, mustaqil ta'lim ulushini oshirish hamda ta'lim natijalarini kompetensiyaviy yondashuv asosida baholash imkonini bermoqda [7]. Xorijiy tajribaga ko'ra, kredit-modul tizimida o'quv jarayoni har semestrda 2-4 tagacha moduldan iborat bo'lib, talaba mutaxassis bo'lib shakllanishi uchun nafaqat axborotlarni, balki ularni qayta ishlash va amaliyotga joriy qila olish malakasiga ega bo'lishi talab etiladi [8].

Kredit-modul tizimida talabaning mustaqil ishi nafaqat qo'shimcha, balki fanni o'zlashtirishning tarkibiy qismi sifatida qaraladi va u talabadan aqliy va amaliy faoliyatni mustaqil tashkil etish, o'z faoliyatini nazorat qilish va natijalarini baholashni talab etadi [9]. Tadqiqotchilar mustaqil ishlash kompetensiyasini rivojlantirishda hissiy-shaxsiy komponentning, xususan o'z-o'zini anglash va o'z kuchli-zaif tomonlarini idrok etishning muhim o'rin tutishini ta'kidlaydilar, bu esa mohiyatan refleksiv jarayonning o'zidir [10]. Tadqiqotlarda ta'kidlanishicha, an'anaviy “o'qituvchiga yo'naltirilgan” tizimda talabalarda mustaqil fikrlash, tanqidiy yondashish va qaror qabul qilish salohiyati shakllanmay qolishi mumkin, talabaga yo'naltirilgan tizim esa aksincha shu qobiliyatlarni, jumladan o'z tanlovini asoslash va oqibatlarini oldindan baholashni faol talab qiladi [11]. Bilimlarni baholashning modulli-reyting tizimi talabaning barcha turdagi o'quv faoliyati bo'yicha joriy yutuqlarini muntazam hisobga oladi, bu esa talabani har bir nazorat bosqichidan so'ng o'z natijalarini tahlil qilishga va keyingi faoliyatini shunga muvofiq tuzatishga undaydi [12].

Xuddi shu tizim negizida talabani tizimli va tanqidiy tahlil qila olish, o'z fikrini izchil bayon etish qobiliyati yakuniy baholash mezonlaridan biri sifatida ham belgilanadi [13].

Xorijiy pedagogika-psixologiya fanida kredit-modul tizimiga xos mustaqil ta'lim va o'z-o'zini boshqarish jarayonlarining nazariy asosi B. Zimmermann o'z-o'zini boshqargan ta'lim modelida yoritilgan. Zimmermann ta'lim jarayonini uch bosqichli sikl - oldindan mo'ljallash, bajarish va o'z-o'ziga refleksiya sifatida tavsiflaydi, bunda so'nggi bosqichda talaba o'z natijalarini o'zi baholaydi va shu asosda keyingi faoliyatiga munosabat bildiradi [14]. D. Boud va uning hamkasblari esa oliy ta'limda o'z-o'zini baholash talabalarda o'z-o'zini boshqarish qobiliyatini shakllantirishning eng samarali vositalaridan biri ekanligini, chunki bu jarayon talabaga o'qituvchi sezmaydigan zaif jihatlarni ham anglash imkonini berishini asoslab berganlar [15].

O'zbekistonlik tadqiqotchilar orasida bu masala ko'proq amaliy-uslubiy jihatdan yoritilgan. Xususan, kredit-modul tizimida talabalarining mustaqil ishlash kompetensiyasini rivojlantirish muammolarini o'rgangan tadqiqotchilar, O.E. Frantsuzovning shaxsning emotsional kompetensiyasi kontseptsiyasiga tayangan holda, o'z-o'zini anglash, o'zining kuchli va zaif tomonlarini, his-tuyg'ularini anglay olish mustaqil ishlash kompetensiyasining asosiy elementlaridan biri ekanligini ta'kidlaydilar [16].

Oliy ta'lim tizimida har bir ta'lim yo'nalishi va mutaxassislik bo'yicha malaka talablari me'yoriy jihatdan aniq ta'riflangan: "malaka talablari - oliy ta'lim tegishli bosqichi bitiruvchisining bilim, ko'nikma va kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar" [19]. Ushbu hujjat oliy ta'limning davlat ta'lim standarti bo'lib, bakalavriat ta'lim yo'nalishlari va magistratura mutaxassisliklari uchun malaka talablari, o'quv rejalari va o'quv dasturlarini ishlab chiqishning yagona me'yoriy asosini tashkil etadi hamda milliy malaka ramkasi, kasb standartlari, kadrlar buyurtmachilari va ish beruvchi tashkilotlarning talab-ehtiyojlaridan kelib chiqib, bitiruvchining bilim, uquv, ko'nikma va kompetensiyalariga qo'yiladigan talablarni belgilaydi [20]. Har bir o'quv dasturi "Fanni o'qitish natijalari va shakllanadigan kasbiy kompetensiyalar" hamda "Mustaqil ta'lim va mustaqil mashg'ulotlar" bo'limlaridan iborat bo'lishi shart [21].

Xalqaro va rus tadqiqotlari refleksiv kompetensiyani maqsadli rivojlantirish sezilarli natija berishini isbotlaydi. Tajribaviy o'quv zanjiri to'rt bosqichdan iborat bo'lib: konkret tajriba - refleksiv kuzatuv - abstrakt konseptuallashtirish - faol eksperiment, aynan refleksiv kuzatuv bosqichi aniq bir tajribani umumlashtirilgan bilimga aylantiruvchi ko'priq vazifasini bajaradi [24]. Schön ta'kidlashicha, kasbiy amaliyotchining o'z faoliyati ustida fikrlash qobiliyati nazariy bilimni amaliy vaziyatlarga moslashtirish mexanizmi bo'lib xizmat qiladi [25]. Kusheverskaya esa refleksiv kompetentlikni "professional pedagogik kompetentlikning ajralmas integrativ elementi" deb ta'riflaydi, ya'ni uni alohida rivojlantirmasdan boshqa kompetensiyalarni to'liq shakllantirib bo'lmaydi [26]. Eksperiment davomida refleksiv kompetensiyaning shakllanganlik ko'rsatkichi 6% dan 67% gacha oshgan bo'lib, bu ko'rsatkich boshqa kompetensiya turlaridan yuqori dinamikani namoyon etadi [27].

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «Oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirishda iqtisodiyot sohalari va tarmoqlarining ishtirokini yanada kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida» 2017-yil 27-iyuldagi PQ-3151-sonli [30] hamda «Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida» 2018-yil 5-iyundagi PQ-3775-sonli [31] qarorlariga muvofiq, oliy ta'lim muassasalari bakalavriat ta'lim yo'nalishlari sinov-tajriba asosida malakaviy pedagogik amaliyotini o'tash tartibini belgilaydi. Zamonaviy oliy pedagogik ta'lim tizimida bo'lajak o'qituvchining kasbiy tayyorgarligiga qo'yiladigan talablar yildan-yilga ortib bormoqda, bu esa nafaqat fan bo'yicha chuqur bilimlarni, balki o'z faoliyatini tahlil qila oladigan, undan xulosa chiqara oladigan va kelgusi faoliyatini shu asosda loyihalashtira oladigan mutaxassisni tayyorlashni taqozo etadi [32]. Muhokama qilinayotgan masala yuzasidan talabalarining mustaqil fikr bildirishlariga imkon berish, ularni o'ylashga va fikrlashga undash shaxsga yo'naltirilgan ta'limga xos muhim belgilardan biri sanaladi [33]. Bo'lajak o'qituvchilarning

refleksiv kompetensiyasi to'rt komponentli — qadriyat-mazmuniy, kasbiy-shaxsiy, kasbiy-mas'uliyat va amaliy-pedagogik — hamda uch darajali — adaptiv, pragmatik, integrativ — tuzilishga ega ekani asoslab berilgan [34]. Refleksiv kompetentlik kognitiv, operatsional va shaxsiy komponentlar birligida namoyon bo'ladigan, ammo an'anaviy o'quv jarayonida yetarlicha maqsadli shakllantirilmaydigan integrativ sifat sifatida talqin etiladi [35]. Bo'lajak o'qituvchilarda refleksiv kompetentlikni shakllantirish masalasi ko'rib chiqilib, kasbiy tayyorgarlik darajasi va pedagogik mahoratni rivojlantirishga qo'yilayotgan talablarning yildan-yilga ortib borishi hozirgi kunning dolzarb ehtiyoji sifatida belgilangan hamda bu jarayonda refleksiv kompetentlikning alohida o'rni asoslangan [36]. Refleksiv kompetensiya kasbiy pedagogik yondashuv va metakognitiv jarayonlar bilan bevosita bog'liq bo'lib, pedagoglarning o'z faoliyatlarini strategik tarzda qayta ko'rib chiqish, tahlil qilish va samarali takomillashtirish imkonini beradi [37]. M. Tayt tahliliga ko'ra, refleksiya so'nggi o'n yilliklar davomida oliy ta'limda, xususan o'qitish va o'rganish jarayonlarida, tobora keng tarqalgan hodisaga aylanib bormoqda [38]. Refleksiv kompetensiyalar o'qituvchilarga pedagogik vaziyatlarda samarali qarorlar qabul qilish, o'quvchilarning individual ehtiyojlarini aniqlash va ta'lim jarayonini optimallashtirish imkonini beruvchi vosita sifatida o'rganilgan [39]. Dyui kontseptsiyasida ta'lim jarayoni o'quvchini doimiy ravishda muammoli vaziyat bilan yuzlashtirish va uni bosqichma-bosqich hal qilishga undashdan iborat bo'lib, aynan shu jarayonda refleksiya bilim olishning natijasi emas, balki uning uslubiga aylanadi; u refleksiyani oddiy fikrlashdan farqlab, muammoli vaziyatdan kelib chiqadigan, dalillarga asoslangan va maqsadga yo'naltirilgan faol fikrlash jarayoni sifatida ta'riflaydi [40]. Donald Shon refleksiya g'oyasini kasbiy ta'lim, jumladan pedagog tayyorlash sohasiga tatbiq etgan asosiy nazariyotchi sifatida tan olinadi. U «mulohazali amaliyotchi» tushunchasini ilgari surib, professional shaxsning bilimi nafaqat nazariy tayyorgarlikdan, balki amaliyot jarayonida tug'iladigan «amaliy bilim»dan iborat ekanini asoslaydi [41]. David Kolb tajribaviy ta'lim nazariyasida refleksiyani ta'lim jarayonining markaziy bosqichi sifatida joylashtiradi: uning modeli to'rt bosqichdan iborat — aniq tajriba, refleksiv kuzatish, abstrakt kontseptualashtirish va faol eksperimentlashtirish, bu siklik model “amaliyot — refleksiya — nazariya — yangi amaliyot” izchilligini asoslab beradi [42]. Mezirov transformativ ta'lim nazariyasi doirasida “tanqidiy refleksiya” tushunchasini ilgari suradi: uning fikricha, haqiqiy chuqur o'rganish shaxsning o'z taxminlari, e'tiqodlari va qarash tizimini tanqidiy qayta ko'rib chiqishi orqaligina yuz beradi [43].

Refleksiv topshiriq — talabning bajargan faoliyati, o'zlashtirgan bilimi yoki ishtirok etgan ta'lim tajribasi yuzasidan ongli ravishda orqaga qaytib fikr yuritishini, uni tahlil qilishini va undan amaliy xulosa chiqarishini talab qiluvchi maxsus tuzilgan o'quv-metodik vositadir [44]. Bunday topshiriqlar, odatda, Nimani o'rgandim?, Qanday qiyinchiliklarga duch keldim?, Ularni qanday yengib o'tdim?, Keyingi safar faoliyatimni qanday takomillashtiraman? kabi yo'naltiruvchi savollar tizimi asosida tuziladi va talabani passiv bilim qabul qiluvchidan faol, o'z faoliyatini anglovchi subyektga aylantirishga xizmat qiladi. Refleksiv topshiriqlarning amaliyotga joriy etilishi refleksiv kompetensiyaning kognitiv-tahliliy komponentini bevosita shakllantiradi, ya'ni talabning o'z fikrlash jarayonini kuzatish (metakognitsiya), xato va yutuqlarni obyektiv farqlash, amaliy tajribani nazariy bilim bilan bog'lab umumlashtirish ko'nikmalarini rivojlantiradi [45]. Jon Dyuning ta'kidlashicha, shaxs faqat tajribaga ega bo'lishi bilangina emas, balki shu tajriba ustida izchil va tartibli fikr yuritishi, boshqacha qilib aytganda refleksiv tafakkur orqali chinakam ta'lim oladi [46]. Donald Shyon esa bu g'oyani rivojlantirib, kasbiy faoliyat davomida yuzaga keladigan noaniq vaziyatlar aynan amaliyot jarayonida refleksiya qilish va amaliyotdan keyingi refleksiya orqali samarali hal etilishini asoslab bergan [47]. Shu nuqtai nazardan, refleksiv topshiriqlarning muntazam va tizimli tarzda emas, balki tasodifiy va kam qo'llanilishi talabalarda tajribani chuqur anglash va undan amaliy xulosa chiqarish ko'nikmasining sust shakllanishiga olib kelmoqda.

Portfolio — talabning ma'lum vaqt oralig'idagi o'quv-kasbiy yutuqlari, ishlanmalari, loyihalari hamda ular yuzasidan yozgan refleksiv sharhlarini izchil tarzda to'plovchi va tizimlashtiruvchi shaxsiy hujjatlar majmuasi bo'lib, u nafaqat erishilgan natijani, balki shu natijaga

erishish jarayonini ham aks ettiradi [48]. Portfolio uch asosiy turga bo'linadi: namoyish etuvchi portfolio, rivojlanish portfoliosi va baholash portfoliosi, ularning har biri turlicha pedagogik maqsadga xizmat qiladi. Portfolio yondashuvi refleksiv kompetensiyaning dinamik-rivojlanish komponentini shakllantiradi: talaba o'z kasbiy-shaxsiy o'sishini vaqt kesimida kuzatish, taraqqiyotini tahlil qilish va kelgusi rivojlanish maqsadlarini shu asosda aniq belgilash imkoniyatiga ega bo'ladi [49]. Devid Kolbning tajribaviy ta'lim nazariyasiga ko'ra, ta'lim to'rt bosqichli sikl — aniq tajriba, refleksiv kuzatuv, mavhum kontseptuallashtirish va faol eksperimentlashtirish — orqali sodir bo'ladi, portfolio esa ushbu siklning barcha bosqichlarini hujjatlashtirish va vizual tarzda kuzatib borish uchun qulay vositadir [50]. Ayniqsa, bo'lajak pedagog kadrlarni tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi, chunki u talabani o'z pedagogik uslubini bosqichma-bosqich shakllantirishiga, kasbiy identifikatsiyasini anglashiga va kelajakdagi mutaxassislik faoliyatiga ongli tarzda tayyorgarlik ko'rishiga xizmat qiladi [51]. Biroq amaliyot ko'rsatishicha, portfolio faqat ayrim fanlar doirasida qo'llanilib, ta'lim yo'nalishlari kesimida yaxlit tizim sifatida shakllanmagan, bu esa uning rivojlantiruvchi salohiyatidan to'liq foydalanishga to'sqinlik qilmoqda.

Muammoli ta'lim — talabalarga tayyor bilimlarni uzatish o'rniga, ularni real yoki real vaziyatga yaqin muammoli holat oldiga qo'yish, shu holatni mustaqil yoxud kichik guruhlarda tahlil qilish va yechim izlash jarayoni orqali yangi bilim va ko'nikmalarni mustaqil ravishda egallashga yo'naltirilgan faol ta'lim texnologiyasidir [52]. Bunday yondashuv refleksiv kompetensiyaning amaliy-pragmatik komponentini, ya'ni nazariy bilimni amaliy vaziyatga tatbiq eta olish, muammoni har tomonlama va tanqidiy tahlil qilish, muqobil yechimlarni taqqoslash hamda asoslangan qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi [53]. Dyuning pragmatik ta'lim falsafasiga ko'ra, insonning tafakkuri aynan muammoli vaziyat, ya'ni u «shubha holati» deb ataydigan holat yuzaga kelgan paytda faollashadi va faqat shu tariqa chinakam refleksiv tafakkur jarayoni boshlanadi [54]. Shu bois muammoli ta'lim talabani tayyor javob qidirishdan emas, balki mustaqil ravishda gipoteza qurish, uni amaliy tekshirish va natijalarni tanqidiy baholash jarayoniga faol jalb etadi, bu esa refleksiv fikrlashning tabiiy metodologik poydevorini tashkil etadi. O'zbek pedagogika fanida ham A.A. Xalikov o'z tadqiqotlarida muammoli vaziyatlarning talabalar tafakkurini faollashtirish va kasbiy kompetentlikni shakllantirishdagi o'rnini alohida ta'kidlab o'tgan [55]. Shunga qaramay, muammoli ta'lim texnologiyasi barcha fanlar bo'yicha bir xil intensivlik va tizimlilik bilan emas, balki qisman va nomutanosib tarzda qo'llanilmoqda.

O'z-o'zini baholash — talabani o'z bilim darajasi, egallagan ko'nikmalari va amalga oshirgan faoliyati natijalarini oldindan belgilangan mezonlar asosida mustaqil ravishda tahlil qilish, taqqoslash va baholash jarayonidir [56]. Bu jarayon tashqi (o'qituvchi tomonidan qo'yiladigan) baholashdan farqli o'laroq, talabani ichki nazorat mexanizmini faollashtiradi. O'z-o'zini baholash refleksiv kompetensiyaning baholovchi-nazorat komponentini shakllantiradi, talabada o'ziga nisbatan tanqidiy, obyektiv va konstruktiv munosabatni tarbiyalaydi hamda o'quv-kasbiy faoliyatini mustaqil boshqarish ko'nikmasini rivojlantiradi [57]. Jek Mezirovning transformativ ta'lim nazariyasiga ko'ra, shaxsning chuqur va barqaror o'zgarishi aynan o'zining qarashlari, taxminlari va faoliyatini tanqidiy qayta ko'rib chiqishi jarayoni orqali sodir bo'ladi [58]. Boshqacha aytganda, o'z-o'zini baholash shunchaki nazorat vositasi emas, balki shaxsning kasbiy-shaxsiy dunyoqarashini qayta qurish uchun zarur bo'lgan chuqur kognitiv jarayondir. Shu bilan birga, amaliyotda o'z-o'zini baholash mezonlarining aniq va ilmiy asoslangan tarzda ishlab chiqilmaganligi ushbu jarayonning ko'pincha subyektiv, tizimsiz va real natijani aks ettirmaydigan tavsifga ega bo'lib qolishiga sabab bo'lmoqda.

XULOSA

Kredit-modul tizimining mustaqil ta'limga asoslangan tabiati talabada yuqori darajadagi refleksiv kompetensiyaning shakllangan bo'lishini obyektiv zaruriyatga aylantiradi. Biroq amaldagi malaka talablari va davlat ta'lim standartlarida bu kompetensiyaga oid mustaqil ko'rsatkichlar va mezonlar deyarli aks etmagani — normativ-me'yoriy baza bilan amaliy ehtiyoj o'rtasidagi tizimli

ziddiyatni ko'rsatadi. Refleksiv kompetensiyani rivojlantirishga xizmat qiluvchi pedagogik vositalar (refleksiv topshiriq, portfolio, muammoli ta'lim, o'z-o'zini baholash) amaliyotda mavjud bo'lsa-da, ular tizimsiz, nomutanosib va tasodifiy tarzda qo'llanilmoqda. Bu holat vositalarning o'zida emas, balki ularni yaxlit metodik tizimga birlashtiruvchi ilmiy asoslangan yondashuvning yo'qligida namoyon bo'lmoqda. Xorijiy (Dewey, Schön, Kolb, Zimmerman, Boud, Mezirow) va mahalliy hamda postsovet tadqiqotchilarining (Ushakova, Kusheverskaya, Xalikov) ishlari refleksiv kompetensiyani rivojlantirishning nazariy-metodologik poydevorini tashkil etsa-da, uni kredit-modul tizimi sharoitida mustaqil pedagogik hodisa sifatida, pragmatik yondashuv asosida maqsadli shakllantirish masalasi alohida ilmiy-tadqiqot obyekti sifatida yetarlicha o'rganilmagan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrda 824-son qarori. Ilova: "Oliy ta'lim muassasalarida o'quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi to'g'risida Nizom". - lex.uz/docs/-5193564.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 30-iyuldagi PQ-5203-son "Oliy va professional ta'lim tashkilotlarida ta'lim olish imkoniyatlarini yanada kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori. - lex.uz/docs/-5540437.
3. "Oliy ta'limda kredit-modul: yangi o'quv yilida talabalarni nimalar kutmoqda" // Kun.uz, 2020-yil 22-iyul. - kun.uz/news/2020/07/22.
4. Usmanov B.Sh., Xabibullayev R.A. Oliy o'quv yurtlarida o'quv jarayonini kredit-modul tizimida tashkil qilish: o'quv qo'llanma. - T., 2020; "O'quv jarayonini tashkil etishda kredit-modul tizimining ahamiyati" // *Modern Science and Research*, inlibrary.uz.
5. Kredit-modul tizimida talabalarning mustaqil ishlash kompetensiyasini rivojlantirish jarayonida uchraydigan muammolar va ularning yechimlari // *ResearchGate*. Publ. 378189234.
6. Kredit-modul tizimi // Vikipediya (O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrda 824-son qarori asosida tasdiqlangan Nizomga havola). URL: https://uz.wikipedia.org/wiki/Kredit-modul_tizimi.
7. Turobova Z.Sh. Kredit-modul tizimi (ECTS)ning mazmuni, tamoyillari va pedagogik mohiyati // ilmiy maqola.
8. Boltayeva M.L. Kredit-modul ta'lim tizimida talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatining dolzarbligi // ilmiy maqola.
9. Kredit-modul tizimida mustaqil ta'limning ustuvorligi va talabaga yo'naltirilgan ta'lim // *ResearchGate*, 2025. URL: <https://www.researchgate.net/publication/390546423>.
10. Kredit-modul tizimida talabalarning mustaqil ishlash kompetensiyasini rivojlantirish jarayonida uchraydigan muammolar va ularning yechimlari // *Jamiyat va innovatsiyalar*, 2024 (ichida: Frantsuzova O.E. Shaxsning emotsional kompetensiyasi). URL: <https://www.researchgate.net/publication/378189234>.
11. Kredit-modul tizimida talabalarning individual ta'lim trayektoriyasini shakllantirish // *Jamiyat va innovatsiyalar*, 2021. URL: <https://www.researchgate.net/publication/352192342>.
12. Ta'lim natijalarini baholashning zamonaviy vositalari: ball-reyting tizimi tahlili. URL: <https://assz.ru/uz/sovremennye-sredstva-ocenivaniya-rezultatov-obucheniya/>.
13. O'quv jarayonini tashkil etishning kredit-modulli tizimi (ball-reyting baholash tizimi tahlili) // *CyberLeninka*. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/oquv-jarayonini-tashkil-etishning-kredit-modulli-tizimi>.
14. Zimmerman B.J. Becoming a Self-Regulated Learner: An Overview // *Theory into Practice*. - 2002. - Vol. 41, No. 2. - P. 64-70; A Review of Self-regulated Learning: Six Models and Four Directions for Research // *PMC*. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC5408091/>.
15. Boud D. Enhancing Learning through Self-Assessment. - Routledge, 1995; McDonald B., Boud D. The Impact of Self-Assessment on Achievement: The Effects of Self-Assessment Training on Performance in External Examinations, 2003. Keltirilgan manba: A model formative assessment strategy to promote student-centred self-regulated learning in higher education. URL:

<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED511170.pdf>.

16. [Manba to'liq ko'rsatilmagan - muallif tomonidan aniqlashtirilishi lozim: Frantsuzova O.E. shaxsning emotsional kompetensiyasi kontseptsiyasiga oid asosiy manba].
17. [Manba to'liq ko'rsatilmagan - muallif tomonidan aniqlashtirilishi lozim: individual ta'lim trayektoriyasiga oid manba].
18. Kredit-Modul Tizimi Asosida Bo'lajak Texnologiya Fani O'qituvchilarining Hunarmandlikka Oid Kasbiy Sifatlarini Rivojlantirishning Pedagogik Shart-Sharoitlari // Journal of Innovation in Education and Social Research, 2026. URL: <https://journals.proindex.uz/index.php/JIESR/article/view/3409>.
19. "Oliy ta'limning davlat ta'lim standarti. Asosiy qoidalar". O'zbekiston Respublikasining davlat standarti O'z DSt 3556:2021 (O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2021-yil 19-oktabrdagi 35-2021-son buyrug'i bilan tasdiqlangan), 3-band - "Atamalar va ta'riflar". - jdpu.uz.
20. O'z DSt 3556:2021, 8-bob - "Oliy ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklari bo'yicha malaka talablarini ishlab chiqish va tatbiq etish tartibi", 8.1-8.2-bandlar; shuningdek 6-bob - "O'quv yuklamasining hajmi" (auditoriya/mustaqil ta'lim nisbati 40/60-50/50%). - jdpu.uz.
21. O'z DSt 3556:2021, 9.2.3-band - "O'quv dasturi quyidagi tarkibiy qismlardan iborat bo'lishi lozim" (jumladan "Fanni o'qitish natijalari va shakllanadigan kasbiy kompetensiyalar" va "Mustaqil ta'lim va mustaqil mashg'ulotlar" bo'limlari). - jdpu.uz.
22. Umumiy o'rta va o'rta maxsus ta'limning davlat ta'lim standartlarini tasdiqlash to'g'risida, 187-son, 06.04.2017. "O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi" ta'rif. - lex.uz/uz/docs/-3153714.
23. O'z DSt 3556:2021, 6-bob - "O'quv yuklamasining hajmi": nazariy va amaliy ta'lim davrida auditoriya (kontaktli) va mustaqil ta'limning nisbati 40/60 foizdan 50/50 foizgacha belgilangan. - jdpu.uz.
24. Kolb D.A. Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. - Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1984. - P. 38.
25. Schön D.A. The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action. - New York: Basic Books, 1983; Schön D.A. Educating the Reflective Practitioner. - San Francisco: Jossey-Bass, 1987.
26. Кушеверская Ю.В. Формирование рефлексивной компетентности студентов в образовательном процессе педагогического колледжа: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. - Петрозаводск, 2007. - 190 с. (автореф. 21 с.). - dissercat.com; ERIC EJ1115757.
27. Жукатинская Е.Н. Формирование профессиональной компетентности будущего учителя-логопеда: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. - Липецк, 2008. - dissercat.com.
28. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-son Farmoni matni, kirish qismi - oliy ta'lim tizimidagi dolzarb muammo va kamchiliklar ro'yxati. - lex.uz/mact/-4545884.
29. Ta'limda baholash nazariyasi va metodologiyasi. O'quv qo'llanma. - lib.bimm.uz/items/download/7289.
30. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirishda iqtisodiyot sohalari va tarmoqlarining ishtirokini yanada kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 2017-yil 27-iyuldagi PQ-3151-son qarori // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi (www.lex.uz), 27.07.2017-y.
31. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi 2018-yil 5-iyundagi PQ-3775-son qarori // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi (www.lex.uz), 05.06.2018-y.
32. Muslimov N.A. va boshq. Pedagogik kompetentlik va kreativlik asoslari. - Toshkent: Sano-standart, 2015. - B. 34.
33. Jabborova M. Bo'lajak pedagoglarni tayyorlash tizimida malakaviy amaliyotning roli // ilmiy maqola.

34. Ушакова Е.Л. Педагогические условия формирования рефлексивной компетенции будущих учителей как средства разрешения профессионально-педагогических ситуаций: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. - Липецк, 2013. - 209 с.
35. Кушеверская Ю.В. Формирование рефлексивной компетентности студентов в образовательном процессе педагогического колледжа: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. - Петрозаводск, 2007. - 190 с.
36. Xalikov A.A. Bo'lajak o'qituvchilarda refleksiv kompetentlikni shakllantirish // ilmiy maqola. DOI: 10.5281/zenodo.7454785.
37. Akbarova G.S. Refleksiv kompetensiya tushunchasining pedagogik va psixologik asoslari // Pedagog International Research Journal.
38. Tight M. Reflection: an assessment and critique of a pervasive trend in higher education // Higher Education Pedagogies. - 2023. - Vol. 8, No. 1. DOI: 10.1080/21568235.2023.2193345.
39. [Manba to'liq ko'rsatilmagan - muallif tomonidan aniqlashtirilishi lozim: refleksiv kompetensiyaning pedagogik vaziyatlarda qaror qabul qilishga ta'siriga oid manba].
40. Dewey J. How We Think. - Lexington, MA: D.C. Heath and Company, 1910. - P. 6.
41. Schön D.A. The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action. - New York: Basic Books, 1983. - P. 21-49.
42. Kolb D.A. Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. - Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1984. - P. 20-38.
43. Mezirow J. Transformative Dimensions of Adult Learning. - San Francisco: Jossey-Bass, 1991. - P. 5-12.
44. Schön D. The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action. - New York: Basic Books, 1983. - P. 49-69.
45. Kolb D.A. Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. - Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1984. - P. 21-38.
46. Dewey J. How We Think: A Restatement of the Relation of Reflective Thinking to the Educative Process. - Boston: D.C. Heath, 1933. - P. 9-17.
47. Schön D. The Reflective Practitioner. - New York: Basic Books, 1983. - P. 128-167.
48. Paulson F.L., Paulson P.R., Meyer C.A. What Makes a Portfolio a Portfolio? // Educational Leadership. - 1991. - Vol. 48, No. 5. - P. 60-63.
49. Zeichner K., Wray S. The Teaching Portfolio in US Teacher Education Programs: What We Know and What We Need to Know // Teaching and Teacher Education. - 2001. - Vol. 17, No. 5. - P. 613-621.
50. Kolb D.A. Experiential Learning. - Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1984. - P. 40-43.
51. Muslimov N.A. va boshq. Pedagogik kompetentlik va kreativlik asoslari. - Toshkent: Sano-standart, 2015. - B. 54-61.
52. Barrows H.S. A Taxonomy of Problem-Based Learning Methods // Medical Education. - 1986. - Vol. 20, No. 6. - P. 481-486.
53. Hmelo-Silver C.E. Problem-Based Learning: What and How Do Students Learn? // Educational Psychology Review. - 2004. - Vol. 16, No. 3. - P. 235-266.
54. Dewey J. How We Think. - Boston: D.C. Heath, 1933. - P. 12-15.
55. Xalikov A.A. Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini shakllantirish masalalari. - Toshkent, 2018 (avtoreferat materiallari asosida).
56. Boud D. Enhancing Learning through Self-Assessment. - London: Routledge, 1995. - P. 12-18.
57. Zimmerman B.J. Self-Regulated Learning and Academic Achievement: An Overview // Educational Psychologist. - 1990. - Vol. 25, No. 1. - P. 3-17.
58. Mezirow J. Transformative Dimensions of Adult Learning. - San Francisco: Jossey-Bass, 1991. - P. 5-12.

MUNDARIJA

PEDAGOGIKA , PSIXOLOGIYA VA METODIKA	
AKMEOLOGIK YONDASHUV ASOSIDA TALABALARNING INDIVIDUAL JISMONIY YUKLAMALARINI OPTIMALLASHTIRISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH Mansurov Olimjon Odil o'g'li	4
CHUQURLASHTIRILGAN IXTISOSLIK BOSQICHIDA UZOQ MASOFAGA YUGURUVCHILARNING MASHG'ULOT JARAYONINI BOSHQARISH MUAMMOLARI Sirojev Shoxrux Fayzullo o'g'li	11
CHAQIRIQQACHA HARBIY TA'LIM DIDAKTIKASIDA TARBIYALASHNING ASOSIY YO'NALISHLARI Bozorov Aziz Abloqulovich	16
DIFFERENSIAL YONDASHUV ASOSIDA BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA TASVIRIY SAN'AT KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLOGIK-PEDAGOGIK ASOSLARI Bozorova Hamida Shukrilloevna	23
CHIZMACHILIK FANINI SUN'IY INTELLEKTDAN FOYDALANIB O'QITISHNI RIVOJLANTIRISH METODIKASI Omonova Rayxon	26
JISMONIY TARBIYA DARSLARIDA REGBI ELEMENTLARIDAN FOYDALANISH ORQALI TALABALARNING HARAKAT KOORDINATSIYASINI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYASI E.E. Jumayev	31
JISMONIY MADANIYAT YO'NALISHI TALABALARIGA KURASH TEXNIK HARAKATLARINI O'RGATISHNING UYG'UNLASHTIRILGAN METODIK MODEL G'ulomov Nasillo Baxshullo o'g'li	34
BO'LAJAK PEDAGOGLARDA HUQUQIY KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISH MEZONLARI VA INDIKATORLARI Mirzayev Toxirjon Turg'unovich	43
ISSIQ IQLIMDA MASHG'ULOT YUKLAMASINI RPE VA YURAK URISH CHASTOTASI YORDAMIDA BAHOLASH I.I. Saidov	55
IMOM ABU HOMID G'AZZOLIY QARASHLARI ASOSIDA FARZAND TARBIYASINING METODOLOGIK VA NAZARIY ASOSLARINI TADQIQ ETISH Isoqova Gulnoz Ulug'bek qizi	61
RAQAMLI MONITORING VOSITALARI ORQALI YOSH KURASHCHILAR YUKLAMASINI OPTIMALLASHTIRISH Karim Mahramov	67

TALABALARNING REFLEKSIV KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISHNING MAVJUD HOLATI Jumayeva Azizabonu Mo'min qizi	74
IQTIDORLI O'QUVCHILAR BILAN ISHLASHGA DOIR TAJRIBALAR Kattaqulova Nozbibi Shokir qizi	82
MINIATYURA SAN'ATIDA AN'ANAVIY VA ZAMONAVIY TASVIRIY VOSITALARNING UYG'UNLIGI Nozimova Muhabbat Akram qizi	85
DIGITAL TECHNOLOGY FOR L2 LISTENING DEVELOPMENT: CALL, MALL, CAPTIONS, VR, AND AI Juraboeva Nigina Olimjon kizi	95
ISSIQ IQLIM SHAROITIDA GIDRATATSIYA TARTIBINING YOSH YENGIL ATLETIKACHILARNING FUNKSIONAL HOLATI VA JISMONIY ISH QOBILIYATIGA TA'SIRI Nuriddinov Axrorjon Bahodir o'g'li	99
GANDBOLCHI TALABA QIZLARDA JISMONIY SIFATLARNI RIVOJLANTIRISHDA BOSQICHMA-BOSQICH YUKLAMA BERISH METODIKASI Dilnoza I. Yarasheva	105
OLIY TA'LIM MUASSASALARI TALABALARIGA BOSQON ULOQTIRISH TEXNIKASINI O'RGATISHNING PEDAGOGIK VA METODIK ASOSLARI Sarvinoz Iskandar qizi	111
GIMNASTIKA VOSITALARI ORQALI BO'LAJAK JISMONIY MADANIYAT O'QITUVCHILARINING KASBIY KOMPETENTLIGINI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI Saidova Mahbuba Ayubovna	118
BOSHLANG'ICH TAYYORLOV GURUHIDAGI SPORT GIMNASTIKACHILARDA MOSLASHUVCHANLIKNI RIVOJLANTIRISH METODIKASINING SAMARADORLIGI Sayfiyev Hikmatullo Xayrulloevich	127
THE APPLICATION OF THE PEDAGOGICAL CONCEPT OF JADID SCHOOLS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS AS A PEDAGOGICAL PROBLEM Shamsullayeva Ruxsatoy Sunnatullayevna	134
MULTIMEDIA VOSITALARI ASOSIDA TALABALARNING MUSTAQIL FIKRLASH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI Toshova To'ygul Amin qizi	141
INKLYUZIV TA'LIM MUHITIDA MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING HAYOTIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK MEKANIZMLARI Urunova Dilafro'z Muzafarovna	145
МАКТАБ КЛАСТЕРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ИННОВАЦИОН, КОМПЕТЕНЦИЯВИЙ ВА РЕСУРСЛАРГА АСОСЛАНГАН ЁНДАШУВЛАР Максуда Умаровна Бадалова	153
ЭВОЛЮЦИЯ ПОНЯТИЯ «КОММУНИКАТИВНАЯ	158

КОМПЕТЕНЦИЯ» В ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ТЕОРИИ: ОТ ЯЗЫКОВОГО ЗНАНИЯ К ИНТЕГРАТИВНОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ХАРАКТЕРИСТИКЕ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ Нуруллаева Гузал Анваровна	
FILOLOGIYA FANLARI	
ОТ ПЕРЕЖИВАНИЯ К СМЫСЛУ: АВТОРСКАЯ МЕТОДИКА ИНТЕРПРЕТАЦИОННОГО ОСВОЕНИЯ ПОЭЗИИ А. АХМАТОВОЙ В ПРОЦЕССЕ ЯЗЫКОВОГО И ЛИЧНОСТНОГО РАЗВИТИЯ УЧАЩИХСЯ Жабборова Гулчехра Жобировна	168
NUTQIY AKTNI TADQIQ ETISHNING LINGVOPRAGMATIK VA ANTROPOSENTRIK MEZONLARI Akramova Surayo Renatovna	174
TILNI O'RGANISH JARAYONIDA SUN'IY INTELLEKTNING KALIT JIHATLARI VA UNDA SAMARALI FOYDALANISH STRATEGIYALARI: RAQAMLI DAVR TILSHUNOSLIGINING YANGI UFQLARI Boymurodova Nishona Yunus qizi	178
IMOM G'AZZOLIY ASARLARIDA "ILM" KONSEPTINING LINGVOKOGNITIV TALQINI Barnoyeva Zarina Sayfiddinovna	184
ПУТЬ К СМЫСЛУ ЧЕРЕЗ СИМВОЛ: АВТОРСКАЯ МЕТОДОЛОГИЯ ПРЕПОДАВАНИЯ ТВОРЧЕСТВА А. БЛОКА В СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ЛИТЕРАТУРНОГО ОБРАЗОВАНИЯ Жабборова Гулчехра Жобировна	189
INGLIZ XALQ ERTAKLARI LINGVOMADANIY-DIDAKTIK MIKROKORPUSINI SHAKLLANTIRISH: TANLASH MEZONLARI VA ANNOTATSIYA MODELI Djabbarova Feruza Azamovna	194
JOMIY VA NAVOIY IDIOSTILIDA "LA'L" KONSEPTI VA UNING METAFORIK XUSUSIYATLARI Tavakkal Choriyev	200
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDAGI ADAPTIV TOPSHIRIQLARNING TALABALAR KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHDAGI O'RNI Shabonova Shaxnoza Baxriddinovna	213
ANIQ VA TABIIY FANLAR	
BO'LAJAK BIOLOGIYA O'QITUVCHILARINING KASBIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHGA QO'YILADIGAN ZAMONAVIY TALABLAR Hamdamova Nozima Mukimovna	218
GRAFIK SAVODXONLIKNI BAHOLASHDA ANIMATSION DIAGNOSTIKA VOSITALAR Xo'janiyozov Shokir Rustamovich	225